

POSUDEK

vedoucí na diplomovou práci

Jméno a příjmení: Bc. Martina Talpová

Téma práce: Jak učitelé přicházejí o rozum. Precepce prožívání stresu v učitelské profesi na druhém stupni ZŠ a vyrovnávání se s ním

Autorka, Bc. Martina Taplová, se ve své diplomové práci zaměřila na problematiku stresu, který se pojí s učitelkou profesí. Stres, související s vykonáváním tzv. pomáhajících profesí, se v posledních desetiletích stal tématem řady odborných publikací. O specifikách psychické zátěže učitelské profese však existuje překvapivě málo odborných monografií. V kontrastu s tímto uváděným nedostatkem autorka ve své práci poukazuje na skutečnost, že téma učitelského stresu je daleko častěji zpracováváno v populárně naučné literatuře, v publicistice a ve studentských, resp. absolventských vysokoškolských pracích.

Diplomová práce je členěna na teoretickou a empirickou část. Teoretická část sestává ze sedmi kapitol. V prvních třech kapitolách autorka definuje pomáhající profese a jejich specifika, dále pozici a roli učitele. V dalších třech kapitolách se zabývá stresem, jeho vztahem k pomáhajícím profesím a k profesi učitelké. Poslední kapitola podává výklad dalších relevantních konstruktů: vulnerability, resilience, copingu a poukazuje na souvislosti mezi nimi a stresem.

Stěžejním prvkem diplomové práce je její výzkumná část. Obsahuje kvalitativní výzkum, v němž autorka oslovila na základě hloubkového semistrukturovaného rozhovoru sedm učitelů (5 žen a 2 muže). Získaná data analyzovala pomocí interpretativní filozofické analýzy (IPA) a prostřednictvím analyzovaného materiálu odpověděla na čtyři stanovené výzkumné otázky. Výzkumné nálezy autorku dále vedly k formulaci návrhů jak pracovat s učitelským stresem a jak mu předcházet - z pohledu učitelských potřeb i s ohledem na možnosti aktuálního školství. Tento souhrnný přehled je předložený v samostatné syntetizující kapitole.

Je třeba uvést, že se jedná o nadprůměrně tvořivou a informativní diplomovou práci, jejíž nálezy v mnoha ohledech zasahují do školní praxe. Mnohé z autorčiných návrhů jsou na úrovni jednotlivých škol využitelné a poměrně snadno realizovatelné. Autorka prokázala dobré porozumění tématu v dostatečně širokém psychologickém, sociálním, filozofickém i společensko-politickém kontextu. Oceňuji také reflexi přínosů i limitů vlastního výzkumu a tvořivě pojatou konfrontaci nálezů s teoretickými pojetími profesního stresu, uvedenými v teoretické části. Nadprůměrná kvalita se týká také interpretací nálezů. Zpracování slovního materiálu pomocí IPA je zevrubné a je evidentní, že je autorka s touto metodou dobře obeznámena. V rámci prevence vlivu potenciální autorské zaujatosti na výsledky výzkumné analýzy z pohledu čtenáře autorka využila zaužívanou praxi v kvalitativním výzkumu a předložila reflexi své osobní učitelské zkušenosti. Poslední syntetizující kapitoly (diskusi, limity výzkumu, souhrnné návrhy a závěr práce) představují inspirační bázi pro další výzkum sledované oblasti.

Kritická poznámka k posuzované práci směřuje pouze ke stylistické stránce teoretické části. Text je psán velmi čtivě a je formulován obratně a kultivovaně, na mnoha místech však imponuje poněkud esejisticky. Autorka nicméně i rámci tohoto písemného přístupu vychází z kvalitních informačních zdrojů a svědomitě s nimi pracuje. Výčet použitých bibliografických zdrojů je dostatečný množstvím a imponuje tematickou i disciplinární šíří. Zahrnuje české i

zahraniční publikace, teoretické a výzkumné časopisecké studie i odborné monografie, mezi nimiž nechybí nejnovější, ale ani klasické odborné tituly (např. monografie V. Příhody).

Předložená diplomová práce svou informativností, originálním pojetím, dobrou úrovní zpracování nálezů a z nich vyplývajících aplikačních návrhů patří mezi kvalitně zpracované diplomové práce. Drobným nedostatkem je - vedle jinak dobré odborné práce se zdrojovou literaturou a obsahově kvalitního textu - poněkud esejistický literární styl teoretických kapitol.

Vzhledem k výše uvedenému se při jejím hodnocení přikláním spíše k hodnocení známkou:

„velmi dobře“.

Doc. Pavlína Janošová, Ph.D.

V Praze dne 30. 12. 2018